

STRATEGI FOR ØKT DATAKVALITET I MATRIKKELEN

Matrikkelen er en nasjonal felleskomponent som spiller en viktig rolle i digitaliseringen av samfunnet. Matrikkelen inneholder data som benyttes i samfunnsutviklingen av offentlige og private aktører, av små og store aktører, av deg og meg. Det er poengtert i nasjonal geodatastrategi at «sentrale data – slik som eiendom-, bygning- og adressedata fra matrikkelen – må ha svært høy datakvalitet, siden mange prosesser i samfunnet er avhengig av dem.»¹.

INNLEDNING

Strategien for å øke datakvaliteten i matrikkelen skal balansere mål, midler og metode. Dette for å optimalisere samfunnsnyttene og sikre tilstrekkelig fleksibilitet til å svare opp raske endringer når samfunnet og teknologiutviklingen krever det. Datakvalitetsstrategien skal legge til rette for at arbeidet nå går i én retning. Det er brukernes behov for økt datakvalitet som skal legges til grunn for beslutningene om hvor og hvordan datakvaliteten skal økes. Strategien springer ut av arbeidet i prosjektet Masterplan matrikkel og er forankret i Geodatastrategien og i tildelingsbrevene til Kartverket i 2018 og 2019.

Datakvalitetsstrategien er basert på en rekke analyser og arbeidsmøter høsten 2020 og gjennom året 2021. I tillegg til bidrag fra Kartverkets ansatte er eksterne samarbeidspartnere og interessenter invitert med i arbeidet gjennom referansegruppen for Masterplan. Sommeren 2021 var et strategidokument på høring via Kartverkets nettsider og nyhetsbrev med oppfordring til å komme med innspill. Til sammen har alle de ulike arenaene og innspillene gitt grunnlag for ferdigstilling av strategien og rapporten for delprosjekt økt datakvalitet, hvor den siste sammen med den samfunnsøkonomiske analysen² danner et bakteppe og grunnlag for strategien.

ÈN FELLES STRATEGI

Matrikkelen er en felleskomponent og nasjonal kilde til eiendomsinformasjon med data som inngår i en rekke prosesser og økosystem hos offentlige og private aktører. Disse prosessene representerer en betydelig verdiskaping i Norge. En strategi for økt datakvalitet i matrikkelen har derfor som formål å bidra til at data i matrikkelen har den kvaliteten som samfunnet trenger.

Geodatastrategien peker på at de ulike sektorene må ta tak i utfordringene innen enkelte fag- og sektorområder, og tilrettelegge disse slik at brukeren får nødvendig data tilgjengelig uavhengig av informasjonskilde. Kartverket har en viktig rolle som pådriver for bruk av geografisk informasjon, herunder som myndighet å påse at viktige stedsrelaterte data er sikre og har rett kvalitet. Et viktig mål for Kartverket er å gjøre det enkelt å samle, bearbeide og dele stedfestet informasjon, og bidra til et bærekraftig samfunn ved å legge til rette for samarbeid³ og levere nasjonale fellesløsninger⁴. Kartverket er ansvarlig for handlingsplanens tiltak 4 «Etablere program for kvalitetsheving av matrikkelen».⁵

¹ KMD 2018 *Alt skjer et sted. Nasjonal geodatastrategi fram mot 2025.*

² Tilgjengelig fra [samfunnsøkonomisk-analyse-kartverket-kvalitet-i-matrikkelen-pure-logic-og-metier-oec.pdf](#)

³ FNs bærekraftsmål #17 Samarbeid for å nå målene

⁴ FNs bærekraftsmål #9 Industri, innovasjon og infrastruktur

⁵ [Etablere program for kvalitetsheving av matrikkelen \(geonorge.no\)](#)

VISJON OG STRATEGISKE MÅL

Datakvalitetsstrategien skal bidra til at matrikkelen styrker sin relevans og troverdighet som nasjonal felleskomponent. Visjonen er:

Matrikkelen har riktig datainnhold og datakvalitet til å ivareta samfunnsprosesser og brukerbehov.

Visjonen innebærer at eiendomsdata registreres én gang, enten i eller med kobling til matrikkelen som nasjonal felleskomponent, og at dette gjøres med tilstrekkelig innhold, kvalitet og merking slik at dataene enkelt kan deles og brukes i mange ulike prosesser.

Visjonen underbygges av tre strategiske mål for datakvalitet i matrikkelen som setter en klar retning for prioritering, kvalitetssikring og strukturering av data.

Mål 1: En felles praksis for matrikkelføring i alle kommuner

Mål 2: Kvalitetsheving av prioriterte områder eller datafelt

Mål 3: Effektivisere prosesser for innhenting og oppdatering av matrikkeldata

Her inngår også konkrete mål for datakvalitet som er forankret i brukerbehov og lovverk, herunder matrikkellovens⁶ mål om et ensartet og pålitelig register (§ 1) og at offentlig saksbehandling skal benytte benevnelser fra matrikkelen (§ 31).

MATRIKKELEN I ET ØKOSYSTEM

Norge har en økende digitaliseringsgrad, med fokus på å skape samfunnsverdi fra data. De tre basisregistre: matrikkelen, folkeregisteret og enhetsregisteret, bidrar i digitaliseringen og danner grunnlag for andre registre i samfunnet. Folkeregisteret omfatter nøkkelopplysninger om alle personer som er eller har vært bosatt i Norge.⁷ Enhetsregisteret samler inn, tar vare på og gjør tilgjengelig grunndata om virksomheter.⁸ Matrikkelen inneholder opplysninger om fast eiendom, bygninger og adresser:

«Matrikkelen skal inneholde opplysninger om den enkelte matrikkeleininga som er nødvendig for planlegging, utbygging, bruk og vern av fast eiendom, under dette offisielle nemningar og opplysningar om den enkelte bygning, bustad og adresse. Matrikkelen skal vise grensene for matrikkeleiningane, under dette grenser for uteareal som inngår i eigarseksjon» (matrikkelloven § 4).

Matrikkelen er utpekt som felleskomponent og inneholder autoritative data. Som det fremkommer av matrikkelloven §§ 1 og 31 skal registeret inneholde data som benyttes i offentlig forvaltning. Videre er offentlig forvaltning en viktig bidragsyter til at data i matrikkelen vedlikeholdes og oppdateres. Figuren under illustrerer dataflyten inn i matrikkelen og ut til ulike aktører. Den viser både at de dataene som finnes i matrikkelen har ulik status og funksjon, og kompleksiteten i brukere, samt at det benyttes både data direkte fra matrikkelen og kopier som har ulik oppdateringsgrad.

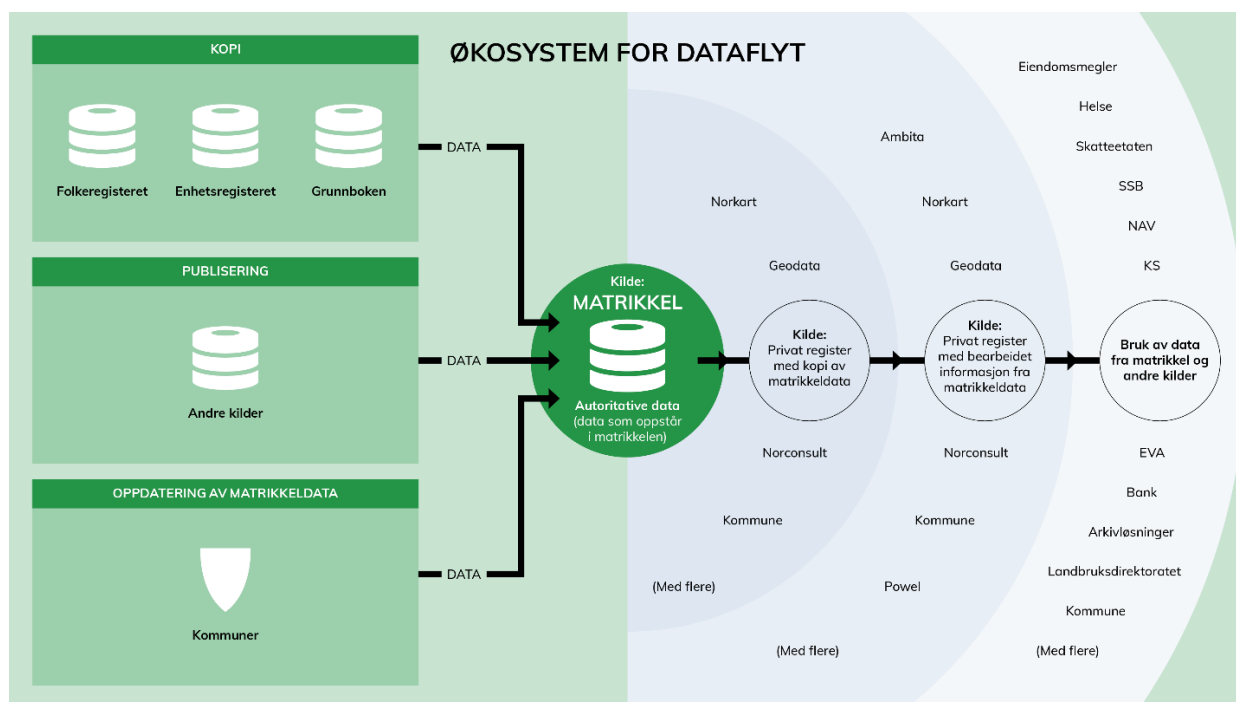
Ansvar for matrikkelen er delt mellom flere parter. Kartverket er sentral matrikkelmanndighet med ansvar for drift og vedlikehold av matrikkelen, mens kommunen er lokal matrikkelmanndighet med ansvar for å behandle og legge inn data, jf. matrikkelloven § 5a. De som er rettighetshavere, for eksempel personer eller virksomheter med eiendomsrett, skal involveres og har mulighet til å påklage det som legges inn eller

⁶ Lov om eigedomsregistrering 17. juni 2005 nr. 101 – Matrikkelloven

⁷ [Folkeregister - Skatteetaten](#) [hentet 27. november 2020]

⁸ [Om Enhetsregisteret | Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](#) [hentet 27. november 2020]

endres i matrikkelen. Kommunen kan ikke gjennomføre datakvalitetsheving uten å involvere rettighetshavere, og Kartverket kan ikke registrere data i matrikkelen uten avtale med kommunene. Brukere av matrikkeldata eller rettighetshavere kan også initiere tiltak for å øke datakvaliteten.

Figur 1: Illustrasjon av økosystemet for matrikkeldata (utarbeidet av Kartverket).

TRE STRATEGISKE MÅL

Nåsituasjonsanalysen⁹ viser at dagens matrikkelen ikke har tilstrekkelig datakvalitet til å oppfylle sitt formål om å være et ensartet og pålitelig register (matrikkelloven § 1) og at registreringen gjennomføres ulikt. For at matrikkelen skal bidra i samfunnsutviklingen og være en felleskomponent i dagens og fremtidens digitale prosesser, har vi definert tre strategiske mål. Samlet skal disse bidra til at matrikkelen utvikles med riktig datainnhold og datakvalitet til å ivareta samfunnsprosesser og brukerbehov.

Mål 1: En felles praksis for matrikkelføring i alle kommuner

Matrikkelen må videreutvikles gjennom en felles standard med entydige definisjoner av ulike datafelt og med en ensartet praksis i alle kommuner for hvordan matrikkeldata skal registreres. For all ny registrering og kvalitetshevingstiltak skal gjeldende prosesser, standarder og kvalitetskrav følges. Der felles standarder og kvalitetskrav ikke er fastsatt, må dette etableres som del av arbeidet i samarbeid med Kartverket.

Det må innføres en felles informasjonsmodell for at data effektivt kan tilbys og brukes i ulike løsninger og applikasjoner. Der dagens matrikkelen ikke har datafelt som kreves for å understøtte vesentlige brukerbehov, må det vurderes om disse skal etableres. Dette krever innføring av en differensiert modell for klassifisering av data som skiller mellom autoritative data og øvrig data for å understøtte sentrale samfunnsprosesser. Krav til datakvalitet, personvern og datasikkerhet må defineres med differensierte krav for ulike datasett.

⁹ Nåsituasjonen baserer seg på tidligere gjennomførte forskningsprosjekter, Kartverkets undersøkelser og matrikkeltilsyn, den samfunnsøkonomiske analysen, innspill til endringer i matrikkelloven og matrikkelforskriften, innspill til bygningsstrategien og GI arbeidspakke 5, og innspill fra referansegruppen i Masterplan matrikkelen.

Mål 2: Kvalitetsheving av prioriterte områder eller datafelt

Kvalitetsheving av matrikkelen må gjennomføres for prioriterte områder, for eksempel innenfor et planområde eller en kommune, eller for enkelte datafelt, som for eksempel er kritiske for å benytte matrikkelen som datakilde. I tillegg må mål for datakvalitet etableres for det enkelte område og datafelt, og brukes som virkemiddel for å prioritere kvalitetshevingstiltak. Dette kan benyttes som grunnlag for å gi nødvendig informasjon og veiledning om datakvalitet og egnet bruk, for brukere av matrikkelen.

Kvalitetshevingstiltak skal prioriteres basert på fakta, behovsanalyser og en vurdering av samfunnsnyttene. Det anbefales at modellen for business case¹⁰, publisert på Kartverkets nettside, benyttes som hjelpemiddel til å vurdere tiltak og ved utvikling av nye.

Mål 3: Effektivisere prosesser for innhenting og oppdatering av matrikkeldata

Det er et mål om at flere samfunnsoppgaver løses digitalt, og som sammenhengende tjenester. Som del av dette skal alle innbyggere, næringsdrivende og frivillige organisasjoner som har evne til det, kommunisere digitalt med offentlig sektor. Vi må bidra til å tilrettelegge for økt bruk av automatiserte prosesser for innhenting, bearbeiding og deling av matrikkeldata slik at data registreres én gang og blir enkelt tilgjengelig og forståelig for brukerne.

Automatisert dataflyt vil redusere behov for manuelt arbeid, risiko for feil og behov for skjønnsmessige vurderinger, for eksempel ved gjenbruk av BIM-modeller fra eByggesaker. I tillegg kan bruk av crowd-sourcing løsninger / løsninger for brukerregistrering skape et bredere engasjement hos rettighetshavere for å øke kvalitet på matrikkeldata, for eksempel i forhold til verifisering av eiendomsgrenser og areal i bygg. Det må sees på muligheter for å viderefremme og oppdatere matrikkeldata når de hentes inn i andre sammenhenger som for eksempel ved kjøp/salg og tiltak på en eiendom. Effektivisering fordrer merking av data og at regelverket følges ved innhenting av dataene.

FEM TILTAKSOMRÅDER

For å nå de strategiske målene er det definert fem tiltaksområder. Tiltakene som skal bidra til å øke datakvaliteten vil sortere under disse og prioriteres ut fra i hvilken grad de bidrar til måloppnåelse. I denne vurderingen vil målene på suksess, KPIene, være viktige vurderingskriterier.

Tiltaksområde 1: Databruk og konsekvenser

Gi brukerne faktabasert kunnskap om kvalitet på dagens matrikkeldata, samt et verktøy for å identifisere konsekvenser og prioritere kvalitetshevingstiltak. Det er etablert et navigasjonsverktøy for datakvalitet med tilgang til matrikkelrapporter, fastsatte datakvalitetsmål og en første prioritering av datakvalitetstiltak til handlingsplanen.

Tiltaksområde 2: Eksisterende data

Brukere av matrikkeldata har opparbeidet egne registre og/eller systemer som har overlappende data med matrikkelen. Årsakene kan være behov for et enklere oppdateringsregime, tilgjengelighet eller muligheten for å sammenstille med andre data. Finnes det data med tilstrekkelig kvalitet andre steder enn i matrikkelen må det gjøres en vurdering av om dataene kan benyttes for å øke datakvaliteten i matrikkelen eller om det er hensiktsmessig at disse dataene i stedet kobles med matrikkelen.

¹⁰ Tilgjengelig fra <https://www.kartverket.no/eiendom/lokal-matrikkelmyndighet/datakvalitet/slik-kan-du-utvikle-tiltak-for-a-heve-kvaliteten-i-matrikkelen>

Tiltaksområde 3: Bevisstgjøring

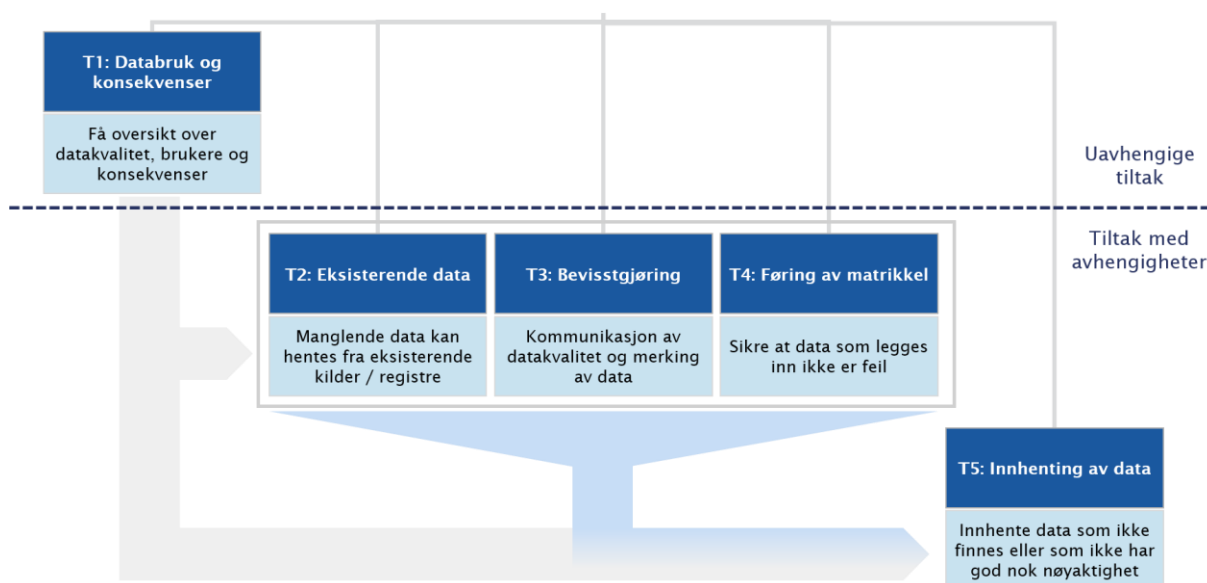
Det må kommuniseres tydeligere hvilken kvalitet matrikkeldata har, og hvilke alternative datakilder som kan benyttes. Dette krever god kommunikasjon kombinert med bedre merking av matrikkeldata.

Tiltaksområde 4: Førning av matrikkel

For å øke datakvalitet må det sikres en ensartet førning gjennom en tydelig standard for hvilke data som skal føres med hvilken kvalitet, basert på behovene til eksisterende og fremtidige digitaliserings-løsninger. Det kan også være behov for å iverksette målrettede tiltak for registrering av manglende matrikkeldata.

Tiltaksområde 5: Innhenting av data

På områder hvor matrikkelen har vesentlige mangler, kan dette kreve innhenting eller kjøp av data. Her må det ligge kost-nytte vurderinger til grunn, og det bør søkes samarbeid om løsninger og kjøp for å redusere kostnaden.

Figur 2: Oversikt over tiltaksområder og sammenhengen mellom dem.

MÅL PÅ DATAKVALITET

For å øke datakvaliteten må datakvalitet defineres. For å oppnå «god datakvalitet» må dataene ha evnen til å støtte de informasjonsformål de brukes til. Kravene kan sees på som kvalitetsdimensjoner. Det er valgt ut fire relevante kvalitetsdimensjoner; nøyaktighet, fullstendighet, samsvar og aktualitet.

På bakgrunn av behovet for å følge med på om arbeidet går i riktig retning og at datakvaliteten øker er det utarbeidet Key Performance Indicators (KPI'er), våre «mål på suksess». De benyttes som grunnlag for prioriteringer av tiltak. KPIene og måltall er i hovedsak satt for nøyaktighet og fullstendighet da det kan måles direkte på matrikkeldata. De legger til rette for å måle datakvalitet for de tre delene av matrikkelen i forhold til:

- Matrikkelenheter er registret både i registerdelen og med avgrensing i kartet.
- Adresser angis med vegnavn.
- Bygningsdata fastsatt i regelverket føres innen lovpålagt frist.

KPlene må sees i sammenheng med hverandre. Dette for å sikre at det ikke legges inn nye feil og mangler for å raskt oppnå måltallet. Tabellen viser KPlene satt på nasjonalt nivå. De må revideres årlig på bakgrunn av erfaringstall, bedre estimater og i forhold til om de fører til kvalitetsheving.

Tabell 1: Oversikt over Key Performance Indicators (KPI'er) med tilhørende måltall for datakvaliteten i matrikkelen og for å følge med på utviklingen. Måltallet er satt for perioden frem til og med 2025. KPlene må sees i sammenheng og evalueres hvert år ut fra om de er hensiktsmessige og realistiske. Sist revidert: 15. november 2021.

KPI	= Våre mål på suksess	Måltall 2025
M1	Matrikkelenhetene grunneiendom, festegrund og jordsameie har teig	Grunneiendom: 99 % Festegrund: 95 % Jordsameie: 100 %
M2	Gjennomføring av MUF skjer innen lovpålagte frister.	I 2022 skal trenden være nedadgående Maksimalt 1 500 MUF over frist
M3	Matrikkel og grunnbok samsvarer med hensyn på om matrikkelenhetene er utgått eller bestående	Maksimalt 150 avvik.
M4	Teiger har avklart tilknytning til antall matrikelnummer.	I 2022 skal trenden med teiger med flere matrikelnummer være nedadgående. Måltall ikke satt.
M5	Matrikkelenhetenes teiger er avgrenset med eiendomsgrenser (eventuelt hjelpelinjer) og uten bruk av fiktive linjer.	Maksimalt 80 000 matrikkelenheter med kun fiktive grenser.
A1	Adresser skal gis ved bruk av vegadresser	Andel vegadresser: 99 %
B1	Lovpålagte datafelt for arealer i bygninger fylles ut på bygninger registrert etter 1. jan. 2010.	BYA = 90 % BRA = 95 % BTA = Måltall ikke satt
B2	Vedtak om nye bygninger og bygningsendringer føres innen femdagersfristen	90 % innen frist